

Nr 69

Av herr Larsson i Hedenäset m. fl., om ersättning till Mattias Forslund i Vojakkala för viss krigsskada.

I anledning av motioner vid 1955 års riksdag beslöt riksdagen att till ersättning till Vilhelm Kenttä för viss krigsskada å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1955/56 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag å 14 000 kronor.

I motionerna i fråga (I: 250 och II: 293) yrkades att ett belopp av 38 000 kronor, eller det belopp som efter prövning kunde bedömas skäligt, skulle tillerkännas vardera Mattias Forslund och Vilhelm Kenttä i Vojakkala by. Alatornio socken. Med hänvisning till motiveringen i förenämnda motioner må här endast anföras:

Forslund och Kenttä fingo under hösten 1944 sina gårdar nedbrända av tysk militär, som retirerade genom Finland. På grund av att de voro svenska medborgare erhöilo de emellertid ej krigsskadeersättning av finska staten, motsvarande vad finska medborgare erhöilo. Ej heller från tyskt håll kunde de få ersättning för de förluster de oförskyllt åsamkats. Dessa förhållanden motiverade, att Kenttä beviljades förutnämnda bidrag å 14 000 kronor.

I fråga om Forslund hade statsutskottet (utlåtande nr 165/1955) kommit till den slutsatsen att han ej missgynnats i jämförelse med finska medborgare. I utskottsutlåtandet anfördes sålunda följande:

Forslund har på grund av brandförsäkring i april 1948 erhållit viss ersättning. En ansökan av honom om ytterligare ersättning från finska staten har avslagits under hänvisning till att icke ens finska medborgare, som lidit skador på grund av kriget i Nordfinland och som mottagit dylik brandförsäkringsersättning, är berättigade till ytterligare ersättning. — — —

För bedömning av denna fråga är det av betydelse att klarlägga huruvida den omständigheten att nämnda personer är svenska medborgare försatt dem i sämre läge med avseende på ersättning från finskt håll än om de varit finska medborgare, som fått sin egendom förstörd genom ifrågavarande krigshandlingar. Beträffande Forslund måste denna fråga besvaras nekande, som av tidigare anförda framgår.

Gentemot detta utskottets uttalande måste följande erinringar göras:

1. Då det framhålles, att Forslund på grund av brandförsäkring fått »viss ersättning» för åsamkade skador, må det samtidigt konstateras hur denna ersättning står i relation till skadorna. Den brandförsäkringsersättning, som Forslund mottagit, utgjorde 68 000 finnmärk, medan skadorna enligt verkställda värderingar ha beräknats till 1 732 000 finnmärk. Den förlust som Forslund åsamkats är sålunda betydande.

2. Då Forslund meddelades avslag å sin framställning om krigsskadestånd, var detta, som av bilagda avskrift i översättning av granskningsnämndens för krigsskadestånd beslut av den 14 oktober 1947 framgår, uteslutande motiverat med att Forslund som svensk medborgare ej var berättigad till skadestånd.

3. I och för sig är det riktigt, att finska medborgare ej hade rätt till åtnjutande av både brandförsäkringsersättning och krigsskadestånd. Till detta konstaterande måste dock läggas, att finska medborgare hade att valfritt välja, huruvida de föredrogo den ena eller den andra av dessa ersättningsformer. Denna möjlighet stod ej Forslund till buds. Då han, som statsutskottet i sitt utlåtande anför, uppbar den obetydliga brandförsäkringsersättningen, skedde detta i april 1948. Det skedde följaktligen efter det han fått kännedom om granskningsnämndens beslut av den 14 oktober 1947. Att Forslund i en senare framställning på nytt försökte få hjälp av finska staten och att granskningsnämnden i anledning därav motiverade sitt avslagsbeslut av den 10 augusti 1949 med att Forslund uppburit brandförsäkringsersättningen i fråga, förändrar på intet sätt det förhållandet, att Forslund ej hade någon valmöjlighet.

Vid samma tillfälle och under liknande förhållanden fingo Forslund och Kenttä sina gårdar nedbrända. Kenttä hade av finska staten erhållit ett belopp uppgående till 289 000 mark. Då detta emellertid ej, som fallet var i fråga om finska medborgare, utbetalades i indexbundna obligationer, orsakades han förlust och kom i oförmånligare ställning än finska medborgare. Forslund erhöll endast ovannämnda brandförsäkring å 68 000 mark. Uppenbart synes vara, att han åsamkades en betydande förlust och att han, genom att han inte hade att valfritt välja mellan brandförsäkring och krigsskadestånd, även kom i en oförmånligare ställning till följd av sitt svenska medborgarskap. Det framstår därför som välmotiverat att Forslund beviljas ett belopp motsvarande vad Kenttä under föregående år beviljades.

Med stöd av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen må till ersättning till Mattias Forslund, Vojakkala by, Alatornio socken, för viss krigsskada å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 14 000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1956

Harald Larsson
i Hedenäset

Hildur Ericsson
Luleå

John G. Löfroth

Ivar Jansson
Kalix

Märta Boman

Gunnar Ericsson
i Näs

BILAGA

Nr 4817

Nr 12152/332 V. D. 1947

Granskningsnämndens för krigsskadestånd beslut i be-
svärsärendet som väckts av hemmansägaren Matti Forslund
och hans hustru Hilda Karolina Forslund i Alavojakkala by
av Alatornio församling över granskningsnämndens i Ala-
tornio kommun beslut av den 4 sept. 1946 i skadestands-
frågan nr 123/649. Givet i Helsingfors den 14 oktober 1947.

Granskningsnämnden har på grund av lagen om krigsskadestånd § 3,
mom. 1 avslagit Matti och Hilda Karolina Forslunds skadestandsansökan
då sökandena ej äro finska undersåtar.

Missnöjda med granskningsnämndens beslut hava Matti och Hilda Karo-
lina Forslund överklagat beslutet hos granskningsnämnden för krigsskade-
stånd och i besvärsskrivelse anhållit att den sökta ersättningen måtte be-
viljas, då egendomen, för vilken ersättning yrkats, var Hilda Karolina
Forslunds privata egendom och Hilda Karolina Forslund efter äktenskapets
ingående med svenska undersåten Matti Forslund hade bott kvar i Fin-
land och således ej förlorat sitt finska medborgarskap.

Granskningsnämnden har undersökt saken och konstaterat enhälligt, att
då Hilda Karolina Forslund enligt vederbörliga handlingar har ingått
äktenskap med svenska undersåten Matti Forslund innan lagen om för-
lorandet av finskt medborgarskap av den 17 juni 1927 trätt i kraft, har hon
således förlorat sitt finska medborgarskap oavsett hon flyttat från landet
eller ej och sökandena som utländska undersåtar enligt det av gransknings-
nämnden åberopade lagrummet ej äga rätt att erhålla av dem sökt ersätt-
ning, hava klagandena ej företett handlingar, vilka kunnat förorsaka änd-
ring i det överklagade beslutet, vadan sagda beslut förblir vid kraft.

Enligt ersättningslagen § 20, 2:a stycket, får ändring av detta beslut ej
sökas.

Å granskningsnämndens för krigsskadestånd vägnar:

C. G. Möller

H. S. Pesonen

Rätt översatt betygar:

*Eva Nikula, journalist,
Haparanda*

*Hillevi Nikula,
Haparanda*